

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรค เอชส์ของบุคลากรทางการแพทย์พยาบาล
ในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี

นางสาวอุไรวรรณ กะจะชาติ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-698-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16964632

**Factors Affecting the Care of HIV infected and AIDS Patients of
Nursing Staff in Government Hospitals in Sa Kaeo
and Prachin Buri Provinces**

Miss Uraiwan Kajachat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-698-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้ติด เชื้อและผู้ป่วยโรค เอชไอของ
บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสระแก้วและ
จังหวัดปราจีนบุรี
โดย นางสาวอุไรวรรณ กะจะชาติ
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพร อีระสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

สันติ กุงสุวรรณ

..... (คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย)
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุภาวดี อินทรานนท์
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี อินทรานนท์)

เพ็ญพร อีระสวัสดิ์
..... ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพร อีระสวัสดิ์)

ภัสสร ลิมานนท์
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัสสร ลิมานนท์)

วิไล วงศ์สืบชาติ
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล วงศ์สืบชาติ)

อุไรวรรณ กะจะชาติ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ของบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี (Factors Affecting the Care of HIV infected and AIDS Patients of Nursing Staff in Government Hospitals in Sa Kaeo and Prachin Buri Provinces) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. เพ็ญพร ธีระสวัสดิ์, 103 หน้า. ISBN 974-633-698-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และระดับพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ของบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 531 คน

การศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์พบว่าบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ในระดับปานกลาง เมื่อแบ่งบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลออกเป็น 2 กลุ่มตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล พบว่ากลุ่มที่ดูแลเฉพาะผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และกลุ่มที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ในระดับใกล้เคียงกัน สำหรับระดับพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์นั้นการศึกษานี้พบว่าบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลที่ดูแลเฉพาะผู้ป่วยโรคเอดส์มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์สูงกว่าบุคลากรที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์เล็กน้อย

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์นั้นตัวแปรอิสระ ได้แก่ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ลักษณะงาน และเจตคติต่อโรคเอดส์ และตัวแปรผันร่วม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และอายุ ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ (เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ และตัวแปรผันร่วมแล้ว) พบว่าวุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และเจตคติต่อโรคเอดส์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ (เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆและตัวแปรผันร่วมแล้ว) พบว่ามีเพียงลักษณะงานเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา..... ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C630519 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY (DEMOGRAPHY)
KEY WORD: CARE OF HIV INFECTED AND AIDS PATIENTS/NURSING STAFF

URAIWAN KAJACHAT : FACTORS AFFECTING THE CARE OF HIV
INFECTED AND AIDS PATIENTS OF NURSING STAFF IN GOVERNMENT
HOSPITALS IN SA KAEO AND PRACHIN BURI PROVINCES. THESIS
ADVISOR : ASSOC. PROF. PENPORN TIRASAWAT, Ph.D. 103 pp.
ISBN 974-633-698-3

This research aims to study the care by nursing staff of HIV infected and AIDS patients, and to examine factors influencing their care of these patients. The sample includes 531 nurses in government hospitals in Sa Kaeo and Prachin Buri provinces.

The care by nursing staff of HIV infected patients was at an average level. Both groups of nursing staff, those who took care of only HIV infected patients and those who took care of both HIV infected and AIDS patients, did not differ in their care of the patients. The care by nursing staff of AIDS patients was also at an average level, but those who took care of only AIDS patients gave better care to the patients than those who took care of both HIV infected and AIDS patients.

In examining factors influencing the care by nursing staff of HIV infected and AIDS patients, five independent variables were included, namely, education, marital status, duration of nursing career, type of job, and attitude towards AIDS. Two other variables, knowledge about AIDS and age, were also included as covariates. When all other independent variables and covariates were controlled for, the variables that significantly influenced the care by nursing staff of HIV infected patients were education, duration of nursing career, and type of job, whereas the type of job was the only independent variable significantly influencing the care by nursing staff of AIDS patients.

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา.....ประชากรศาสตร์

ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ในโอกาสที่ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณคณาจารย์สถาบันประชากรศาสตร์ และภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยาทุกท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียนจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณามอบทุนสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอพระคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั้ง 15 แห่งที่อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล และกราบขอพระคุณหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลที่ช่วยประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนพยาบาลทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ขอกราบขอพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพร ธีระสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เพื่อให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในวิทยานิพนธ์นี้ ขอกราบขอพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุภาวดี จันทวานิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทสร ลิมานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล วงศ์สืบชาติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์รุจี ยูวดี อาจารย์ประจำสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้คำแนะนำเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล คุณศิริวรรณ ศิริบุญ นักวิจัยประจำสถาบันประชากรศาสตร์ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลและให้ความช่วยเหลือมาตลอด คุณพรทิพย์ โสภณ คุณสมบัต วังศุภุชร์ ที่พิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ และคุณกนกกรัคน์ ค่อวงษ์ ที่ช่วยประสานงานในการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนพี่ เพื่อนา น้องา ทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ท้ายที่สุดผู้เขียนขอกราบขอพระคุณคุณแม่ผู้ให้ทุกสิ่งในชีวิต ตลอดจนคุณยายผู้เป็นที่ตั้งแห่งกำลังใจของผู้เขียนตั้งแต่เริ่มจนถึงบทสุดท้ายของวิทยานิพนธ์นี้

อุไรวรรณ กะจะชาติ

สารบัญ

๕

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนา.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	4
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
รูปแบบการศึกษา.....	14
สมมติฐานการศึกษา.....	15
ขอบเขตของการศึกษา.....	16
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
เค้าโครงการ เสนอวิทยานิพนธ์.....	16
2 ระเบียบวิธีวิจัย.....	17
ขอบเขตการวิจัย.....	17
ประชากรที่ศึกษา.....	17
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	18
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
การประมวลข้อมูล.....	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	21
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	22
นิยามศัพท์.....	22
นิยามตัวแปร.....	22
ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	24
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
การศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ติด เชื้อโรค เอชไอวี.....	31
การศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอชไอวี.....	33
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการดูแลผู้ติด เชื้อโรค เอชไอวี.....	38
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอชไอวี.....	51
4 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	64
รายการอ้างอิง.....	75
ภาคผนวก.....	80
ประวัติผู้เขียน.....	103

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	การกระจายความถี่และการกระจายอัตราร้อยละของบุคลากร ทางการพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติด เชื้อโรค เอชไอวี และผู้ป่วยโรค เอชไอวี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล.....	25
2	การกระจายความถี่และการกระจายอัตราร้อยละของบุคลากร ทางการพยาบาล จำแนกตามประ เภทของผู้ป่วยที่ เคยดูแล.....	31
3	การกระจายอัตราร้อยละของบุคลากรทางการพยาบาล จำแนกตามพฤติกรรมในการดูแลผู้ติด เชื้อโรค เอชไอวีและประ เภทของ ผู้ป่วยที่ เคยดูแล.....	32
4	การกระจายอัตราร้อยละของบุคลากรทางการพยาบาล จำแนกตามพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยโรค เอชไอวีและประ เภทของ ผู้ป่วยที่ เคยดูแล.....	33
5	คะแนน เจลีย์ของพฤติกรรมในการดูแลผู้ติด เชื้อโรค เอชไอวีและคะแนน เจลีย์ ของพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยโรค เอชไอวีของบุคลากรทางการพยาบาล จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล.....	36
6	คะแนน เจลีย์ของพฤติกรรมในการดูแลผู้ติด เชื้อโรค เอชไอวีของบุคลากร ทางการพยาบาล จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยการวิเคราะห์ การจำแนกหมู่.....	39
7	คะแนน เจลีย์ของพฤติกรรมในการดูแลผู้ติด เชื้อโรค เอชไอวีของบุคลากร ทางการพยาบาล จำแนกตามตัวแปรอิสระและประ เภทของผู้ป่วย ที่ เคยดูแล โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	40

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

8	คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอดส์ของบุคลากร ทางการพยาบาล จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยการวิเคราะห์ การจำแนกหมู่.....	53
9	คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอดส์ของบุคลากร ทางการพยาบาล จำแนกตามตัวแปรอิสระและประ เภทของผู้ป่วยที่ เคยดูแล โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	54
10	สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรม การดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอดส์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	69
11	สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรม การดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอดส์ จำแนกตามประ เภทของผู้ป่วยที่ เคยดูแล โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	69
12	สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรม การดูแลผู้ป่วยโรค เอดส์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	71
13	สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรม การดูแลผู้ป่วยโรค เอดส์ จำแนกตามประ เภทของผู้ป่วยที่ เคยดูแล โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่.....	71